

Brassói Lapok

XXXVIII. évfolyam
125. számFőszerkesztő:
Szele Béla dr.Péntek
1932. évi június 3

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre havonként 60 lej, postai szétküldéssel; Brassóban és mindazon helyiségekben, ahol a kihordás nem posta útfán történik, a kihordónak a kézbesítési díj külön megfizetendő. Ez a kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — Az előfizetési díj átutalható postautalványon vagy fizethető nyugta ellenében a lap utol ó oldalán felsorolt pénzbeszedő-megbizottaink kezéhez. Magyarországon postatakarékpénztári számlánk száma 12.174. **HIRDETÉSEK** díja 6 lej, szövegoldalon elhelyezve 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

Tul vagyunk az elmúlt évtized legkártékonyabb kormányzati rendszerén

A Jorga-Argetoianu rezsim csufos elmulása

Nem lehetett tovább folytatni az állami alkalmazottak lelkiismeretlen éheztetését

Mi lesz? Ki következik? Hogyan kerülünk ki a szörnyű romok alól?

Elment. Ezen is túl vagyunk. E pillanatban még nem tudjuk, hogy ki, vagy kik ülnek a romok fölé, hogy siránkozzanak, vagy új építésbe kezdenek. Maga az a tény, hogy ez a rezsim, miután kíméletlenül és szemérmetlenül végigcsinálta ezt a rettenetes skálát és szinte leróthadt, miután mindent kirothasztott maga alól — már ez is egy kis injekció, halvány öröm a kétségbeeséstől tántorgó, elgyötört lelkeknek.

Elment. Egyelőre legalább letűnt Jorga vezér a kártékony rapszódijával, gyilkos hiúságával, beteg szentimentalizmusával, amelyeknek országos érdekeket kenyeret, hitet, emberséget tudott játszani könnyedséggel feláldozni.

Egy tudós, aki a kormányzás tudományából a tudatlanság és érzéketlenség soha és sehol nem tapasztalt mennyiségét produkálta. Repülni akart és piszkafát kötött szárnyaknak, amelyekkel alkotmányos pilléreket, existenciális létalapokat zuzott és sebzett halálra.

Ehségkórus zugott körülötte, amelyet nem megoldásokkal akart elnémitani, csak tulrikácsolással. A kiütő nagy betegség szörnyű fekélyeit még vazelin-nel sem tudta gyógyítani. Bedugta az orrát a hullaszag elől, behunyta a szemét, vagy ha nézett is, részeg kappan módjára csak magát látta.

A lethargiáról azt hitte, hogy belenyugvás és bámulat. A fásult némaságot boldog megnyugvásra magyarázta, a hosszú hónapok óta éhező nyugdíjasok és tisztviselők halálkórusa mint halázsorozat szűrődött a fülebe.

A tekintély-kormány legyilkolta az ország tekintélyét kifelé és a feltámadás hitét befelé.

Már csak fásultan néztük, hogy mit csinálnak. Már csak reménytelenül és lehajtott fejjel lestük, hogy történik-e valami.

Végre történt. Elment. Nem tudjuk még kik jönnek. Akárhik próbálkoznak, szörnyű munka vár rájuk. Nyomasztó emlékeket kell semlegesíteniük, a nagy válsághoz egy külön válságot kell megszüntetniük, amely ugyanolyan mértékben erősebb, mint anyagi válság.

A lidérc egyelőre leszállt a mellünkről, de a nyomását ki tudja még meddig, nagyon érezni fogjuk.

Nem lemondás, csunya menesztés volt

Bukarest, június 1.
A keddi délutáni minisztertanács azt az eredményt hozta, amit az ország közvéleménye várt. A Jorga-Argetoianu kormány megbukott. Nem lemondott, hanem megbukott, miután önmaga állapította meg, hogy

mindazok a módszerek, amiket a válság enyhítésére előben kitermelni tud, gyakorlatilag nem hozhatják meg azt az eredményt, amit az uralkodó óhaj: az államkincstár belföldi kötelezettségeinek pontos teljesítését.

Károly király kezébe veszi az események irányítását...

A minisztertanácsot sem Jorga nyitotta meg, hanem a király. Megrázó erejű beszédet mondott, bár kerülte a szövegrészeket.

— A minisztertanács mindenkor célja, — mondotta az uralkodó, — hogy régi szokás szerint teljesítse kötelességét és sürgős intézkedéseket tegyen, ha az ország veszélyben van. Már a vajdák korában is az volt a szokás, hogy valahányszor az országot veszély fenyegette, összehívták a kormányzati tanácsot, hogy az uralkodó pajda előtt, sőt bele együtt megtárgyalják a szükséges cselekvések módjait. A mai monarchikus államban az uralkodó a minisztereket hívja meg tanácskozársra, hogy együttes erővel segítsenek az ország nehézségein.

— Amikor trónra léptem, — folytatta a király, — letettem a királyi esküt. Ezzel az esküvel vállaltam azt, hogy

Kedden délután öt óra helyett már háromnegyed ötkor együtt volt az egész miniszteri kar. Nyomott hangulat és rejtett izgalom uralkodott a minisztereken. Maga a miniszterelnök is elvesztette a régi fölényességét s abban a pillanatban, amikor az uralkodó már öt óra előtt néhány perccel megjelent a tanácskozási teremben, Jorga már nem a kormány irányítója, a miniszterelnök volt, hanem egy azok közül a miniszterek közül, akik nyugtalanul figyelték a királyi megnyilatkozást.

az ország örömei az én örömeim, fájdalma az én fájdalmam is legyen.

— Most úgy érzem, hogy az országunk tett ígéretet meg kell tartanom, szent eskümet állanom kell.

Azután röviden rámutatott az uralkodó arra, hogy a tisztviselők, nyugdíjasok és a katonák pontos fizetésének a problémája áll első helyen a kötelességek között.

— Az állam az összes alkalmazottai-val szerződéses viszonyban áll. Ezt a szerződést tűzön-vízen keresztül teljesíteni kell. Ez az első lépés a tragikussá vált bajok orvoslására. Az állam nem teljesíti a kötelességét s ebből fakadnak a felzúgó panaszok. A tömegek éheznek, ezt pedig nem lehet tovább is tétlenül nézni!

Minisztereim tudásához és intelligenciájához fordulok, — folytatta a király. Abban a reményben teszem ezt,

hogy a legrövidebb időn belül kész megoldásokkal jönnek...

A miniszterek leforrázott hangulatban tanácskozni kezdtek. Közben az uralkodó telefonon magához kérte Anghelescu bankkormányzót, akivel félórás tanácskozársra vonult vissza. Aztán újra a tanácskozó miniszterekhez ment. Most már ő is részt vett a felvetődött eszmék megvitatásában, kritizálásában. Három teljes óra hosszat tartott a tanácskozárs, de gyakorlatilag semmi elfogadhatót nem hozott, noha a miniszterek különböző előterjesztéseket tettek. A szóba került javaslatokat azonban ők maguk le is szavasták.

Egyik sem biztosította azt, hogy az állam pontosan tudja fizetni tisztviselőit,

Folytatás a király dolgozó szobájában

A király felállt. A minisztertanács véget ért. A miniszterek mély meghajlással távozni akartak, köztük Jorga miniszterelnök is, amikor az uralkodó megfordult és magához intette őt.

A miniszterelnök a király dolgozószobájába követte az uralkodót. A miniszterek magukra maradtak és izgatottan néztek össze.

— Le kell mondania a kormánynak — mondotta Jonescu-Sisesti.

— Dehogy! Nem szabad lemondania. Éppen most nem szabad. Hiszen nyolc napja van még, meg kell mutatnia, hogy mit tud.

Ez Tascanak, az újdonsült miniszternek volt a véleménye. Valcovici is csatlakozott hozzá. A többiek inkább hallgattak, s ezeknek volt igazuk, mert a kérdést

nyugdíjasait, katonáit.

Valószínűleg a leszavazás sorsa jutott Jorga két javaslatának is, amiről legutóbbi számunkban írtunk. A miniszterelnök azonban nem vonta le nyomban a konzekvenciákat, ahogy előre tervezte. Valószínűleg azért, mert maga is belátta, hogy javaslatainak elfogadása még nem jelenti a válság megoldását.

Végül is újra a király emelkedett szólasra s a következő javaslatot tette:

Alakítson a kormány egy háromtagú bizottságot, amelynek tagjai a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és egy másik miniszter lennének.

Ez a bizottság aztán nyolc nap alatt tegyen elfogadható és végrehajtható javaslatot a nagy kérdés megoldására.

amugy sem ők döntötték el. A kérdés a király dolgozószobájában Jorga és az uralkodó között dőlt el.

Tíz perc múlva jelent meg a miniszterelnök a várakozó miniszterek között. Remegő hangon mondotta:

— Az alkotmányos uralkodó kezéhez benyújtottam a magam és a kormányom lemondását.

Aztán asztalhoz ült és megfogalmazta a lemondó levelet:

„A pénzügyi és gazdasági, valamint a költségvetési nehézségek miatt, amelyek nem oldhat meg azonnal egy olyan kormány, amelynek nem áll a háta mögött hatalmas párt, kérem, fogadja lemondását a kormánynomnak, a melyet jó esztendeig fájdalmas kötelességem volt vezetni“.

Jorga utolsó miniszterelnöki nyilatkozata

Este nyolc óra után először Ghica külügyminiszter, majd Argetoianu és Cantacuzino hagyták el a királyi palotát. Utána következett Jorga volt miniszterelnök. Az újságírók várták. Jorga maga köré gyűjtötte őket és a következőket mondotta:

— Kormányom beadta lemondását. Titulescu-kormány jön, mert így kívánták.

Többet nem beszélt. Nem vette igénybe a miniszteri autót sem, hanem gyalog indult meg. Most könnyű lett volna csatlakozni hozzá és újságírói vakmerőséggel faggatni tovább, de — az összegyűlt újságírók nem „bántották” Jorgát. Engedték, hogy minden kíséret nélkül gyalog távozzék a királyi palotából. Hazatérése után a politikusok közül néhányan megkísérelték beszélni a volt miniszterelnökkel, de ő senkit sem fogadott, csak Argetoianut.

Éjjel után aztán autóra ült és elhagyta Bukarestet. Valenii de Munte-ba utazott. Ott még mindig ő a főparancsnok.

Mit hozhatnak a közeli napok?

A kormány lemondása után a külügyminisztérium, valószínűleg az uralkodó ohájára, azonnal táviratot küldött Titulescu londoni követnek, aki minden valószínűség szerint még a mai nap folyamán megérkezik repülőgépen Bukarestbe. A lemondás híre futótűzként terjedt el a fővárosban s onnan az ország minden nagyobb városába.

Mintha mindenki fellelékezett volna!

A Titulescu után küldött távirat, valamint Jorga kijelentése az újságíróknak, azt engedti következtetni, hogy

az uralkodó újra „nemzeti” kormányt akar Titulescu elnöksége alatt és az összes pártok bevonásával.

Most már csak az a kérdés, hogy ehhez a

tervhez mennyi lehetőséget nyújtanak a pártok.

A bukaresti újságírók az éjszaka folyamán expressz-intervjúkat csináltak a ki-magaslóbb politikai egyéniségekkel.

Mironescu és Vajda, akit Kolozsvárról telefonon hívtak fel, a nemzeti-paraszt-párt nevében is azt mondták, hogy a Titulescu vezetése alatti nemzeti koncentrációt támogatni fogják.

Lupu is „a politikai erők összefogásából származó, egységes programmal fellelő alkotmányos kormányzat”-ra gondolt. Bratinnu György új választásokat kíván. Új és tiszta választásokat, hogy az ország közvéleménye mondja meg: kiket akar kormányon látni. Átmenetileg tehát

választási kormányra van szükség. Körülbelül ezeket mondta Stere is, kihangsúlyozva, hogy amennyiben nem tiszta, hanem erőszakos választások következnek, úgy beláthatatlanul tragikus vége lenne a dolognak.

A liberális párt vezére Duca, még nem beszél Titulescuról és a koncentrációról. Hangsúlyozza azonban, hogy vissza kell térni az alkotmányossághoz, amely párt-kormányt kíván az ország élére. A kormányzásra méltó egyedüli párt pedig a mai körülmények között csak a liberális párt lehet.

Egyedül Goga az, aki élesen állást foglal a koncentráció ellen. A mai körülmények között ilyen kormány nem tudna megállni a helyét.

A király maga hívta Titulescut

Londonból jelentik: A londoni román követséghez már kedden este megérkezett a kormány bukását jelentő távirat. Ebben a táviratban hir volt arról is, hogy a király maga küldetett táviratot Titulescunak Genf-be.

kérve, hogy azonnal utazzék haza. Politikai körökben ezt már úgy tekintik, mint kormányalakítási megbízást, bár hivatalosan Titulescunak még nincs megbízása. Egyes ellenzéki lapok szerint nem bizonyos, hogy Titulescu vállalni fogja a megbízást s az uralkodó éppen azért volt annyira tapintatos, hogy először, mielőtt hivatalosan is megbízná, beszélni akar vele.

Bukarestben már szerdára várták Titulescut, mert arra számítottak, hogy nyomban repülőgépre ül és indul. Kiderült azonban, hogy Titulescunak nem szabad megköszönnie a repülőutat, mert vérszegénységben szenved. Így aztán vonattal jön s csütörtökön, esetleg csak pénteken érkezik meg.

A király akarata...

A Dimineata arról ad hírt, hogy a ki-

rálynak most már elhatározott szándéka végrehajtani régi és kedvenc tervét, a nemzeti koncentrációt. Titulescu feltételül arra kap megbízást, hogy koncentrációs kormányt alakítsa. Erre két lehetőség kínálkozik:

1. Koncentráció a két nagy pártból, a nemzeti-parasztpártból és a liberális pártból.

A nemzeti-parasztpárt már kifejezte hajlandóságát arra, hogy támogassa a király tervét. Az ő részéről a koncentrációnak nincs semmi akadálya.

A liberális pártnál nehezebb a helyzet. A liberális vezető férfiak ugyanis azt hangoztatják, hogy csak erős pártkormány vezetheti ki az országot abból a kényes helyzetből, ahová került. Erre a szerepre csak ők, a liberálisok volnának alkalmasak. Ez azonban még nem jelent végső elzárkózást a koncentráció elől. Duca nem is akart nyilatkozni, egyelőre, ebben a kérdésben.

Ha aztán a két nagy párt koncentrációjára valami miatt nem sikerülne, úgy sorra

kerül a második lehetőség.

2. A nemzeti-parasztpárt és a kispártok koncentrációja.

A kispártok közül feltétlenül kiesnek Goga, aki már is mereven a koncentráció ellen nyilatkozott. Helyet kaphatnának így Lupu, Bratianu George, Averescu és esetleg Grigore Filipescu csoportja.

Ennek a lehetőségnek is van akadálya. A liberálisok nem szenvedhetik el, hogy Bratianu George bármilyen formában is előtérbe kerüljön, mert ez azt jelentené, hogy a párt egyrésze feltétlenül hozzá csatlakoznék. Hogy ezt elkerüljék, inkább belemennek a két nagy párt koncentrációjába, amelynek a sikere így biztosítottak látszik.

Az új kormány legnagyobb gondja természetesen a parlament kérdése lesz. A jelenlegi parlamenttel egyetlen kormány sem dolgozhatik együtt, viszont az új választások részben költséges mulatságot jelentenek, másrészt eredményük is bizonytalan. Nem lehetetlen, hogy ennek a kérdésnek a felvetődése kihatással lesz a kormányalakításra is.

Drámai jelenet Jorga és Argetoianu között

A Jorga-kormány lemondásának tragikomédiája — amint a legújabb jelentések hírül adják — csak szerdán délelőtt tisztázódott világosan. Kiderült, hogy a miniszterek egyrésze csak elkécsésvé érteült arról, hogy a miniszterelnök benyújtotta a lemondását. Ezek a miniszterek a tanácskozás befejezése után nyomban eltávoztak s nem vették észre, hogy a király visszahívta Jorgát. Akik azonban észrevették, ezt a jelenetet, azok idegesen vároztak. Ezek között volt Pangal sajtó-államtitkár és Bratescu pénzügyi-államtitkár is.

A király dolgozószobájából való távo-zása után Jorga ezekhez lépett:

— A kormány lemondott —, jelentette ki kissé haragosan.

— Ön tréfál, miniszterelnök ur, mon-dotta Bratescu államtitkár.

— Nem csinállok ilyesmit tréfát! — válaszolt dühösen Jorga, aztán magához intette a soffort és az aktatáskáját kérte. A soffor szolgálatkészen előállott a géppel, de Jorga csak az aktatáskát emelte ki az autóból.

— Már nem vagyok miniszter. Most csak gyalog járok.

Pangal utána akart sietni, de jelentet-ték neki, hogy a király hivatja. Pangal fölszaladt. Arra kapott utasítást az uralkodótól, hogy a kormány lemondását be-jelentő kommunikét fogalmaztassa meg Jorgával és közölje a lapokkal. Ugyan-akkor megkapta Pangal annak a beszéd-nek a kéziratát is, amit a király a minisz-tertanács megnyitásakor tartott.

Pangal nyomban Jorgához hajtatott, a ki idegesen sétált otthon. Kérte tőle a le-mondást bejelentő kommunikét.

— Miféle kommunikét? — kérdezte Jorga. — Én már megmondtam az újság-íróknak, hogy a kormány lemondott. Ez teljesen elég.

Pangal hangsúlyozta, hogy az uralkodó ohaja a hivatalos kommuniké kibocsátá-

sa. Erre Jorga utasította a Neamul Roma-nesc egyik éppen ott levő munkatársát, hogy fogalmazza meg a nyilatkozatot.

Pangal az elkészült nyilatkozattal a lapokhoz sietett.

Jorga és Argetoianu kínos találko-zása

Argetoianu azok között a miniszterek között volt, akik korábban eltávoztak a királyi palotából s így csak később, má-sok közvetítése nyomon tudta meg a szenzációs hírt. Ő ugyanis azon az állás-ponton volt, hogy lemondani nem szabad, mert még mindig van lehetőség a kibonta-kozásra. A hír vétele után izgatottan sie-tett a miniszterelnök lakására:

— Mi történt, Jorga ur?

Jorga hátradugta a kezét s úgy vála-szolt:

— Ej, drágám, az történt, hogy én meg-győződtem arról, hogy nem tudunk oly-

gyorsan megoldást találni, ahogyan a ki-rály szeretné. Erre benyújtottam a le-mondásomat.

Argetoianu megjegyezte, hogy talán mégis csak kár volt elsietni a dolog.

— Mi ketten, — válaszolt Jorga, — öregek vagyunk már ahhoz, hogy együtt dolgozhassunk. Most már jöjjön Titulescu és hozza a fiatalokat. Hozza Gogát, George Bratianut és Önt, igen Önt is Argeto-ianu ur.

Ujra hátradugta a kezét és köszö-nés nélkül hagyta magára Argetoianut, aki vállat vont és eltávozott.

Jorga pedig bezárkózott. Az újabb je-lentések szerint nem igaz az, hogy el-hagyta Bnkarestet. Otthon van, de nem hagyja el a szobáját és nem fogad sen-kit. Azaz: mégis fogadott szerdán dél-előtt valakit. Cuza professzor fiát, George Cuzat.

Argetoianu a király előtt...

Szerdán délelőtt Argetoianu kihallga-tást kért és kapott az uralkodótól. Közel félóráig volt a király fogadószobájában. Arról, hogy mi történt közte és a király között, nem lehet tudni semmit. Argeto-ianu keményebb ember annál, hogy ér-zéseit elárulná. Nyugodt arccal hagyta el a királyi palotát.

Ez a kihallgatás újabb kombinációkra nyújtott alkalmat.

Most már egyre erőteljesebben tartja magát az a hír, hogy Titulescunak az összes pártokból kell összeszednie a koncentrációs kormányt. Ebben az esetben Argetoianu sem maradna ki az új kormányból.

Az sem lehetetlen, hogy ideiglenes jel-leggel választási kormány alakul, amely a feltétlenül tiszta választások levezetése után a többséget nyert pártnak adja át majd a helyét. A király azonban még

mindig kitart a koncentráció gondolata mellett.

Vajdát Bukarestbe hívták

Kolozsvár, június 1.

A Kolozsváron lakó Vajdát tegnap te-lefonon értesítették a kormány lemondá-sáról és egyben kérték, hogy

azonnal utazzék el Bukarestbe. Értesülésünk szerint Vajda csak csütör-tökön reggel tud indulni, addig Kolozsvá-ron marad, ahol pártja itteni vezetőség-jaival és elsősorban Maniu Gyulával fog tanácskozni a helyzetről.

Maniu, akinek nevével mindeddig nem volt szó a kirobbant kormányválsággal kapcsolatban, ma Badacsonyból Kolozs-várra érkezik és Vajdánál száll meg, ar-ról azonban semmi hír nincs, hogy ő is Vajdával megy Bukarestbe. Sokkal valószínűbbnek látszik, hogy Maniu egy-előre megőrzi passzivitását és távotart-

ja magát az aktív politikától.

A „Patria”, a nemzeti parasztpárt Ko-lozsvári hivatalos lapja, egyébként erő-sen híreszteli, hogy — Vajda-kormány következik.

Miért is bukott meg a kormány

Rist hires jelentése, amely megásta a kormány sírját

De hát miért is bukott meg a kor-mány?

A király beszéde, amit a miniszter-tanács megnyitásokor tartott, rávilágított a legközvetlenebb okra: a nyugdíjasok, a tisztviselők és a katonák járandóságainak a visszatartására. Ez azonban bármennyi-re is közvetlen, mégsem az a végső ok, ami a Jorga-kormány sorsát megpecsételte. Ez a végső ok Rist pénzügyi szakértő-nek Párisban leadott hivatalos jelentése a romániai pénzügyi állapotokról. Az az immáron hires és napokig titokzatosnak látszó jelentés, amiről a romániai sajtó egy egész hét óta állandóan ír, de csak általánosságokat, mert valódi tartalmát eddig még nem sikerült a nyilvánosság elé kiteríteni. Ez az igazi és végső ok.

Most végre előkerült a hires jelentés. A francia szakértő véleménye a jelenlegi és a volt román kormányokról. Ha vala-mi bukathatót kormányt, úgy ez a je-lentés az, aminek nem állhatott volna el-le a Jorga-éval szászorosabbán alátá-masztott és szilárdan álló kormány sem. A nagy érdeklődéssel várt francia szak-értői jelentést közvetlenül a kormány le-mondása után megküldték a sajtónak közlés végett. Rist beszámolójának meg-állapításai szomorú keresztmetszetet nyújtják annak a gazdasági helyzetnek, amelybe a korrupció és a felelőtlen gaz-dálkodás taszította az országot.

Rist jelentése megállapítja, hogy az államháztartás vezetésében teljes fe-jelenség uralkodik, az állami költség-vezetés a lehető legprimitívebb és a költségvetési műveleteket a fejletlen rendszer miatt semmiféle eszközzel nem lehet ellenőrizni.

Mielőtt részletesen világítana rá a hi-bákra, egy kis visszapiantást tesz Ro-mánia pénzügyi gazdálkodására 1929, te-hát a lejstabilizáció óta egészen a mai nap-ig. Megállapítja, hogy Románia a lejstabilizálása alkalmával, a második ki-csönnel együtt összesen 10 milliárd lej kapott Franciaországtól azzal a céllal, hogy az állam pénzügyeit szanálhassák. Ebből a hatalmas summából 4 milliárd jutott a Nemzeti Banknak bizonyos im-mobilizált váltótárcák visszavásárlására, hat milliárd pedig a vasut adósságainak kifizetésére, valamint az előző években maradt költségvetési deficitet eltünteté-sére kellett volna fordítani.

A francia szakértő hangsúlyozza, hogy becsületes pénzügyi gazdálkodás mel-lett Románia a legnagyobb könnyedsé-gel biztosíthatna volna költségvetési egyensúlyát.

Ehelyett azonban a román kormány há-rom évre a nagyszabású pénzügyi műve-let után tíz milliárd lejes deficitet mutat az idei év költségvetés pedig teljesen rossz, mert keresztlóhihihetetlen.

A stabilizáció pillanatában Románia bel- és külföldi adósságai nem lehetett pontosan megállapítani hiányos könyvvezetés miatt.

A lej stabilizálása, valamint a tíz milliárd lej összeget meghaladó kölcsön folyósi-ta után a pénzügyminisztérium még min-dig nem ragaszkodott a költségvetési irányzatokhoz, hanem „mellék tételek címen össze-vissza hányt könyvekben nyirovatot nyitottak, amelybe aztán minden hasztalan és a költségvetésben elő nem irt kiadást beirtak, természetesen minden rendszer nélkül. Jellemző, hogy ugyan-ezekbe a könyvekbe írták a kifizetett és a ki nem fizetett, de fizetési kötelezettsé-alá eső tételeket. Szerelnék ebben „rendkívüli” tételben szállítók, tisztvis-lőknek beígért honoráriumok, megrendel-sek, amelyeket még egyáltalában nem te-jesítettek, de azért tárgyzásként szerepel-

Modern Mozdó BRASSÓ Tel. 518

Ma, szerdán utoljára a szezon legé- dekesebb superslágere:

REDLezredes árulása

német beszélő és zenélő filmsláger.

Főszerepben:

Lil Dagover és Theodor Loos.

Holnapról:

„Az élet féltedése!”

Németül beszélő filmszenzáció!

Helyárak: 15, 20, 25, 30 és 40 lej.

nek és így tovább a csodabogarak végte-

len sorozatával.
A stabilizáció után speciális komisszió vizsgálta felül ezt a költségvetésen ki-
válti könyvvitelt, amelynek teljes összege
akkor közel két milliárd lejt tett ki. A
kötelezettségek jórészt leledukál-
tak s csak 875 millió lejt ismertek el. En-
nek az összegnek a felét a stabilizációs
kölcsönből ki is fizették, a fennmaradó
rész pedig a következő év költségvetésé-
ből kellett volna kiegyenlíteni, ami — a
kötelezettségi év rendkívüli bevételeit vé-
ve figyelembe — meg is történhetett vol-
na. Ahelyett azonban, hogy a fizetést tel-
jesítették volna, tovább duzzasztották a
kötelezettségeket úgy, hogy azok három
év alatt két és fél milliárd lejre emelked-
tek.

Rist a továbbiakban leszögezi, hogy a
minisztériumok a költségvetési év bezárá-
sa előtt, bűnös könnyelműséggel, minden
indokolás nélkül szaporították az állami
kötelezettségeket és a rendkívüli hitelek
maximálmát vették igénybe. 1930-ban az
összes minisztériumok kötelezettsége 34
milliárd 255 millió lejt tett ki, tehát 666
millióval többet, mint amennyit a kö-
telezettség megengedett volna. *Egyszóval:*
tulkolkezték. Ez összeggel az 1930-as
deficit 2 milliárd 146 millió lejre emelke-
dett, a „mellék tételekkel” együtt. Ez a
tulkolkeztetés azonban nem akadályozta
meg a pénzügyi kormányzatot, hogy az
1931-es költségvetésbe be ne írjon 3 mil-
liárd 144 millió lejt, mint az előző, tehát
a már amúgy is tulkolkeztett költség-
vetési év kötelezettségeit.

A túlfokozott költségek folytán aztán
előállott az a helyzet, hogy 1931-ben pon-
tosan nyolc milliárddal többet tettek ki
az állam kötelezettségei, mint a tényleges
bevételek.

A hozzávetőleges deficit tehát 10 mil-
liárd lejt, amely flotts-adósság, mert ál-
landóan esedékes, tehát nem kölcsönök-
ből, vagy hasonló műveletekből eredő
tartozás ez, hanem régi kötelezettségek
nem teljesítéséből származik. Ehhez a
deficithoz hozzájárulnak még egyéb ren-
delkezési és hármikor esedékes tételek, a
melyek jellemzők a pénzügyi gazdálko-
lásra. Ilyenek:

a) A kincstári bonok, amelyeknek egy-
részt a stabilizáció előtt bocsátották ki,
és sokat irtak alá azonban a stabilizá-
ció után is. A pénzügyi könyvelés primi-
vársága folytán a forgalomban levő kincs-
tári bonok értékét és mennyiségét lehe-
tőség felbecsülni. Egyesek szerint a
forgalomban levő bonok közel egy milli-
árdot tesznek ki. Ezt a tarthatatlan rend-
szert sürgősen meg kell szüntetni.

b) Különböző intézetektől kapott rejtett
kölcsönök. Ilyen összegeket vettek
kölcsön a Letéti Pénztártól, a Nyugdíj-
pénztártól, a Kereskedelmi és Iparkam-
erától, egyszóval olyan állami intézmé-
nyektől, amelyeknek alapjait a pénzügyi
minisztérium kezeli. A kölcsönöket össze-
gek sem kölcsön, sem tartozás formájá-
ban nincsenek bevezetve. Egyszerűen hi-
ányzik a pénz. A rendes könyvelés hiá-
nya miatt a tartozásokra a pénzügyi-
minisztérium könyvelésmentes előlegeket
folyósít. A fejtelenség rengeteg zűr-
sárat és kellemetlen tévedéseket okoz az
állami könyvvitelben.

c) Ideiglenes letétek. Ez a legesodála-
sabb pénzügyi művelet. Ugy történik,
hogy a pénzügyminiszter megejt a fi-
zelet kiutalásokat. Aztán ha nincs pénz,
rendeletet adnak a pénzügyigazgatósá-
gnak, hogy bizonyos kiutalásokat vál-
tassanak át ideiglenes letétté. Ilyen-
kor a pénzt követelő polgár kap egy
nyugtát, hogy majd később megkapja kö-
telését, vagy rendre beszámítják neki
alóba. A könyvelésnél természetesen a
nyugta kiadása után úgy vezetik be az
összeget, mintha azt ténylegesen ki is fi-
zetették volna.

Amellett, hogy ezzel meghamisítják az
állami könyvelést, a kormány minden
alap nélkül kényszerkölcsönt vesz.

Ugyan ez a bonrendszer alapján véve
jelenleg és törvénytelen. Ezek a „kén-
yszerkölcsönök” e pillanatban 4 milliárd
750 millió lejt tesznek ki, amely összeg-
ből csak az idén 3 milliárd 950 millió
lejt tartott vissza az állam.

d) Kifizetetlen kiutalások. Vannak
állami kiutalások, amelyeket még csak
nem váltottak kényszerkölcsönre, ha-
nem egyszerűen nem fizették ki azokat.
A tanítók, nyugdíjasok és tisztviselők
fizetéseiről van nyilván szó.)

Ezek a kifizetetlen kiutalások március
1-én lezárt 1931 évi költségvetési egyen-
legben 1 milliárd 922 millió lejjel szere-
pelnek. Azóta természetesen tetemesen
megnövekedtek.

e) Kiutalványozatlan állami kötelezett-
ségek, amelyekre — megfelelő alapok hi-
ányában — ki sem bocsátották a kiutal-
ásokat. Ezeket a kötelezettségeket, a
melyek a szabálytalan költségekhez fa-
radnak, e pillanatban nem is lehet felbe-
csülni.

Az összes fenti tételek olyan eljárási
módokat mutatnak, amit joggal ne-
vezhetünk visszaéléseknek és amely vég-
zetesen ráncszedik az államháztartás

egyensúlyára.

A továbbiakban Rist azokról a garanciák
ról beszélt, amelyeket az állam vállalt
magára minden indokolás nélkül. Ezeket
a fantasztikus összegeket — alapítja meg
a jelentés — fel sem lehet becsülni.

A konverziót és azt a három törvényt
is támadja, amellyel az állam, egy csa-
pásra közel három milliárd veszteséget
vállalt magára a Nemzeti Bank, a
Steaua Romana és bukaresti nagyban-
kok szindikátusának veszteségeiből.

Jelentésének végén külön alcímbe le-
szögezi, hogy súlyos gazdasági és pénz-
ügyi válságon megy keresztül Románia,
súlyos gazdasági és pénzügyi válságon
meg keresztül, melynek legfőbb oka
az, hogy

az állam pénzügyi rendszere teljesen

szét van zúlesztve

Ez a fejtelenség az államot teljesen izo-
lálta minden beföldi hiteltől is, mert
megingott a bizalom. A kifizetetlen szá-
llítók, nyugdíjasok és tisztviselők állandó
mozgolódása pedig komolyan veszélyez-
tetik a lej stabilitását, mert nyugtalan-
ságot keltenek és a Nemzeti Bankot örö-
kös előleg-folyósításokra kényszerítik, a
mi a stabilizációs szerződés értelmében
megengedhetetlen.

A helyzet megjavítására és Románia
megmentésére Rist ajánlja kormányá-
nak, hogy küldessen ki a Népszövetség
által egy elsőrangú szakértői bizottságot,
amely hosszas munkával rendet teremtsen
a román állam anarchisztikus pénzügyei-
ben, ellenkező esetben az ország menthe-
tetlenül az összeomlásba rohan.

Pop Valér nyilatkozik a Státus ügyében kötött megállapodásról

A híradás erdélyi katolikus körökben
óriási konsternációt keltett

Róma, június 1.

Pop Valér dr. igazságügyminiszter, aki az
Erdélyi Római Katolikus Státus ügyében
teljesen befejezte a Szentszékkal folytatott
tárgyalásait, kedden XI. Pius pápa is kihall-
gatáson fogadta. A kihallgatás során a Szent-
atya elismerését fejezte ki azért, hogy a Stá-
tus ügyében sikerült kölcsönös engedékeny-
séggel olyan megoldást találni, amely mind
a két felet kielégítheti.

A pápa egyébként a kihallgatáson Pop Va-
lér igazságügyminisztert a IX. Pius pápa ál-
tal alapított rendjellel tüntette ki.

A pápai kihallgatás után Pop Valér dr. fo-
gadta a római sajtó képviselőit s előttük nyi-
latkozatot adott arról, hogy milyen megol-
dást találtak a Státus rendkívül bonyolult
problémájában.

Az igazságügyminiszter nyilatkozata szer-
int

az Erdélyi Római Katolikus Státus meg-
szűnik és a „Gyulafehérvári latin szertar-
tásu katolikus egyházmegye tanácsa” név
alatt fogja munkásságát folytatni, a kánoni
előírások teljes jogi életbeléptetésével.

A nyilatkozat folytatásában Pop Valér dr.
kijelentette, hogy

a kolozsvári tudományegyetemhez csatolt
ingatlanok teljes egészükben és megterhe-
lés nélkül átmennek az egyetem tulajdo-
nába.

A Státus vagyonát illetően a konkordátum
rendelkezései szerint

a román államot megilleti a kezelési és a
felügyeleti jog.

A Státus autonómiaja tehát megszűnik és
jelenlegi szervezetét 6 hónap múlva felváltja

a „gyulafehérvári latin szertartásu katoliki-
kus egyházmegye tanácsa.”

Hangsúlyoznunk kell, hogy Pop Valér dr.
nyilatkozatát szűkszavú budapesti telefonje-
lentés alapján közölhetjük s így egyelőre a
Szentszékkal kötött megállapodás teljes rész-
letességükben még nem bontakoztak ki.

MEGERŐSITIK A HÍRT

Kolozsvár, június 1.

A kolozsvári Római Katolikus Státushoz
Rómából érkezett távirat ma megerősíti azt
a hírt, amely tegnap már az egész országban
elterjedt a Státus autonómiajának megszün-
téséről. A táviratot a Státus Rómába küld-
ött delegátusai küldték és abban közlik,
hogy

a Vatikán kénytelen volt a béke kedvéért
behódolni a román kormánynak és úgy in-
tézkedett, hogy a Státus, mint önálló tes-
tület megszűnjék és a jövőben, mint a gyu-
lasehérvári latin szertartásu egyházmegye
tanácsa működjék tovább.

A távirat lesújtó szövege rövidesen kiszí-
várgott és mindenütt a legmélyebb megdöb-
benést keltette.

A kampány, amely a román kormány rész-
éről a Római Katolikus Státus ellen meg-
indult, ezzel teljessé vált. Az egyetemi tem-
plomot, a Bátor-Ápor szemináriumot és
még három másik státusépületet, amelyeknek
puccszerű átkönyvelése valósággal gyászba-
borította a római katolikus magyarságot,
a jövőben a kolozsvári román tudományegye-
tem fogja használni, amelynek tulajdonába
az épületeket és a templomot átvitték.

Papen centrumpárti képviselő kapott Németországban kormány- alakítási megbízást,

bár a centrumpárt nem hajlandó a koncentrációban résztvenni

Papen megkezdte, de még nem fejezte be
a tárgyalásokat

Berlin, június 1.

A német kormányválság problémája e
pillanatban még mindig nyílt kérdés, an-
nak ellenére, hogy Hindenburg elnök
Papen centrumpárti képviselő személyé-
ben már kijelölte az új kormány minisz-
terelnökét.

Kedden Hindenburg elnök egész nap
folytatta a pártvezérek kihallgatását.
Fogadta Kaas prelátust, a centrumpárt
egyik kimagasló egyéniségét, azután Pe-
titiust és Hugenberget. Később a német
néppárt részéről három képviselő jelent
meg a birodalmi elnök előtt. Az összes
pártvezérek kijelentették, hogy hajlan-
dók az új kormányalakításban segídke-
zni. Egyedül Kaas prelátus szögezte le,
hogy a centrumpárt nincsen abban a
helyzetben, hogy egy koalíciós kormányt
lámoasson.

A kihallgatások befejezése után
Hindenburg elnök von Papen nyugal-
mazott alezredest, centrumpárti kép-
viselőt kérte magához, akit megbízott
az új kormány megalakításával.

Papen a megbízást elvállalta, annak elle-
nére, hogy Kaas prelátus a centrumpárt
névében már kijelentette, hogy koalíciós
kormányt nem támogatnak. Von Papen
azonban azonnal megkezdte a tárgya-
lásait abban az irányban, hogy a nemzeti
koalíciót összehozza.

Szerda délig von Papen tárgyalásai nem
vezettek olyan eredményhez, hogy az új
német kormány megalakulhatott volna.
Beavatott politikai körökben ugyan tud-
ni vélik, hogy a koncentrációs kormány-
ban kik vesznek részt. E hírek szerint a
birodalmi tárcát Gayl kapná meg, a had-
ügyminiszterit von Schleicher tábornok,
míg külügyminiszterként Neurath londoni
német követet emlegetik. A további
tárcákra Braun báró, Warmboldt pro-

Eltemették Ghica repülő tisztet

Megindul a harc a kábítószerek-kereskedők ellen

Bukarest, június 1.

A heroin-mérgezésnek áldozatul esett Jo-
nel Ghica holttestét szerdán délután temették
el nagy pompával. Halála fölött nem tért na-
pirendre sem a rendőrség, sem a közvéle-
mény. Kiderült ugyanis az, hogy az újabb
időben újra elszaporodtak a kábító-szer csem-
pészek Bukarestben. Így juthatott heroinhoz
a szerencsétlen repülőtiszt, akinek a barátai
összekötötést tartottak fenn a csempészek-
kel.

fesszor, Kalkreuth gróf, lovag Lünig, to-
vábbá Knebel, Gördeler és Joel dr. nevét
emlegetik.

A lapzártakor beérkezett jelentések
azonban nem számolnak be arról, hogy
von Papennek sikerült volna a teljes kor-
mánynévsort összeállítania. Az a körü-
lmény, hogy Kaas prelátus állásfoglalása
után von Papen mégis elvállalta a kor-
mányelnöki megbízatást, nagy izgalmat
okozott a centrumpárt körében.

Az új designált miniszterelnök maga-
tartását úgy fogják fel, mint a pártegy-
ség ellen intézett durva árulást.

A berlini politikai körök megítélése sze-
rint Papen kormánya — megalakulás ese-
tén természetesen — csak ideiglenes jelle-
gű volna. Feladata az volna mindössze,
hogy a lausannei tárgyalásokat levezesse,
belpolitikai vonatkozásban pedig az,
hogy a birodalmi gyűlést feloszlassa a
lehető legrövidebb időn belül. A német
politikai helyzetet ugyanis — annak elle-
nére, — hogy a választások nemrég zaj-
lottak le, csak egy újabb parlamenti vá-
lasztás tisztázná véglegesen. Papen kor-
mánya a jelek szerint olyan összetételű
lenne, amely a centrumtól jobbra eső
pártok embereiből alakul meg.

AZ ÚJ MINISZTERELNÖK
PÁLYÁJA.

Az új német miniszterelnök személye
meglehetősen ismeretlen a német biroda-
lom határain kívül politikai vonatkozás-
ban. Pályafutása pedig elég érdekes és
változatos volt. Von Papen 1879-ben szü-
letett a wesztpháliai Werl városkában. Kö-
zépiskolai tanulmányainak elvégzése után
katonai pályára lépett és szép karriert
csinált. A világháború kitörése előtt a
washingtoni német követség katonai at-
táséja volt, de diplomáciai pályáját sa-
ját ügytelenségével rontotta el. Elveszi-
tett ugyanis egy titkos irattal telt irat-
táskát, amelynek tartalmát később né-
metellenes propaganda céljaira használ-
ták fel az antanthatalmak. Washingtoni
kudarca után bevonult és alezredesi rang-
ban a IV. török hadseregnél teljesített
szolgálatot, mint a német hadsereg össze-
kötő tisztje. Igen nagy szerepet játszott a
németországi katolikus mozgalmakban
is s az itt szerzett érdemeiért a Szentszék
pápai titkos kamarássá nevezte ki. A há-
ború után ismét diplomáciai szolgálatot
teljesített.

Az eléggé szürke berlini jelentésekből
nem lehet kihámozni, hogy miért kapott
éppen az alapjában véve nem nagy poli-
tikai súlyu von Papen megbízatást az új
kormány megalakítására. A bukásról sa-
jtó azonban még a Brüning bukásánál is
nagyobb idegességgel figyelt fel erre a
tényre.

Az amerikai sajtó például nyíltan le-
szögezi, hogy

Brüning megértő kormányát katonai
kormány fogja követni Németország-
ban.

Párisban a francia kormányválság miatt
kissé háttérbe szorultak a berlini esemé-
nyek, de a sajtó rendkívül ellenséges
hangon számol be von Papen megbízatá-
sáról.

A párisi lapok szerint az új német kor-
mány a Hohenzollernnek restaurációja
és a revánsháború gondolatát ictalja
programjába.

Hasonló pesszimista hangon ír von Papen
kormányalakítási kísérletéről az angol
sajtó is.

A német nemzeti szocialisták hivatalos
lapjában a *Völkischer Beobachter*ben
Göbbels brutális támadást intézett Brü-
ning volt kancellár ellen. Szerinte Brü-
ning nemcsak mint miniszterelnök, ha-
nem mint külügyminiszter is teljesen le-
hetetlenné tette magát s távoznia kellett.
Ha Hindenburg elnök most a parlamenti
formák betartásával akarja az új kor-
mányt megalakítani, az nem jelenthet
egyebet, mint azt, hogy a nemzeti ellen-
zék, amelyet Hitler reprezentál, határo-
zottan szabja meg a dolgok menetét.

Ápolja és őrizzé meg szájának
és fogainak egészségét
Pebecorral.

HANTOS ELEMÉR:

„A dunai probléma nem kerülhet le a napirendről, amíg elintézését nem nyer“

Szeptemberre nemzetközi valutakonferenciát készít elő a Népszövetség

Budapest, június 1.

Pesszimiztikus következtetésekre alkalmat adó hallgatás után kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy a dunai államok együttműködésének gondolata, ha esetleg nem is szigorúan a Tardieu-terv néven ismert elgondolás keretei között, ismét kezd aktualitást nyerni.

Közeledik az aratás ideje és az agrárállamok most már közvetlenül ott állanak az értékesítés problémája előtt, amely két-három hónappal ezelőtt még csak elméleti problémának látszott.

Az a tény, hogy időközben Románia is bevezette a devizaforgalom korlátozását, nem érv az összefogás ellen, hanem sokkal inkább az összefogás szükségessége mellett bizonyít.

Mint emlékeztet, püzdös napjaiban össze kellett volna ülnie a középeurópai államok szakértőinek Budapesten, hogy foglalkozzanak az államok által bevezetett valutamegkorlátozások ügyével. A konferencia már elő volt készítve, amikor különböző okokból le kellett fujni. Erről és a vele kapcsolatos több más kérdésről beszélgettünk dr. Hantos Elemér volt államtitkárral, akit a Tardieu-terv eredeti szülőapjának tekintenek. Hantos Elemér a vele folytatott beszélgetés során többek között ezeket mondta:

— A valutakonferencia megtartására kitűzött időpont szerencsétlenül olyan napokra esett, hogy az időközben beállott események miatt keletkezett izgatott hangulat nem lett volna kedvező a tanácskozásokra. Különben is most már egy sokkal szélesebb terv merült fel. Amint nemzetközi forrásból éppen most értesülök, maga a Népszövetség akar egy nagy nemzetközi valutakonferenciát összehívni.

Az erre vonatkozó tárgyalások már meg is indultak Anglia és Amerika között és ha a nagyok megegyeznek, akkor a kis államok magától értetődően utánuk fognak igazodni.

A nemzetközi valutakonferencia valószínűleg már szeptemberben összeül Genfben és a sulya annál nagyobb lesz, mert azon az egyes államok hivatalosan fogják képviseltetni magukat. A budapesti konferencia természetesen nem lett volna hivatalos jellegű.

Ezután a dunai államok problémájára terelődött a beszélgetés, amelyről Hantos Elemér ezeket mondta:

— A lausannei konferencián, — ha megtartják, — bizonyára ismét felmerül a dunai terv. Nincsen kétség aziránt, hogy az új francia kormány is magáévá teszi a Tardieu-féle elgondolást. Ez a probléma nem kerülhet le a napirendről, amíg nincsen rendezve. Belgrádban a kisanant államai nem az elvi kérdésekről tanácskoztak, hanem a taktikai egységről tárgyaltak, miután a kisanant államai a Tardieu-tervet tárgyalási alapul kivétel nélkül elfogadták.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban Hantos Elemér dr. erősen érdeklődött Maniu Gyula iránt, mint aki igen komoly érdeklődést mutatott a dunai államok összefogásának terve iránt. Beszélt arról, hogy

nemrég Budapesten hosszabban tárgyalt Gafencu és Tilea volt államtitkárokkal erről a kérdésről

és bámulatosnak tartja, hogy Romániában mennyire megérett ez a gondolat. Olvasa Ghica külügyminiszternek több külföldi lap-

ban megjelent nyilatkozatát is, amely ugyan ezt mutatja.

Áttérve a román-magyar közeledés kérdésére, Hantos Elemér ezeket mondta:

Meg kell állapítani, hogy az összes viszonylatok között a romániai orientáció látszik Magyarországon ma a legszimpatikusabbnak.

Miért, miért nem, itt nálunk a legtöbb hajlandóság Románia felé észlelhető. Jugoszláviával

szemben is van bizonyos hangulat, de ezt az olasz kérdés befolyásolja. A különböző román politikussal folytatott személyes megbeszéléseim arra az érzésre vezettek, hogy nincsenek nagyobb ellentétek az utjaink között.

A két ország közeledésének útjában kétségtelenül Erdély kell legyen a híd,

mert az erdélyiek ismerik mindkét irányban a tennivalókat és a viszonyokat.

Hantos dr., nyugalmazott államtitkár még sokáig elbeszélgetett erről a problémáról. Melen emlékezett vissza arra az időre, amikor maga is erdélyi mandátummal került be a budapesti parlamentbe, ahol együtt ült Maniúkkal és megismerkedett az erdélyi román vezetőkkel. Hantos Elemér megingathatatlannal bizik abban, hogy a két szomszéd nép közeledését az erdélyi román politikai vezetőférfiak fogják megvalósítani, mert erre predestinálja őket a multjuk és közéleti szereplésük.

Bányai Ernő

„Isten és a nép nevében oszlassák fel a parlamentet!“ —

ordította le az osztrák nemzetgyűlés karzatáról egy nő

Baj van a kereskedelemügyi miniszter állampolgárságával

Bécs, június 1.

Az osztrák nemzetgyűlésen tegnap izgalmas jelenetek játszódtak le Jakonzig kereskedelemügyi miniszter állampolgársága körül. A vita folyamán a Heimat-blokk tagjai és a szociáldemokraták között közelharcra került a sor, úgy, hogy az elnök csak nagynehezen tudott rendet teremteni. Amikor újra megnyitották az ülést, a karzatról egyszerre csak lesü-

tett egy női hang:

— Isten és a nép nevében oszlassák fel a parlamentet!

A teremsszolgák azonnal kicipelték, miközben tovább ordított:

— Népünk gyilkosai vagytok!

Ezután szavazásra tették fel a kereskedelemügyi miniszter állampolgárságának kérdését és 83 szavazattal 69 ellenében elutasították annak kivizsgálását.

Üldözik a bánsági magyarpárti tagozatokat

Hazug ürügyekkel akadályozzák a tagozati közgyűlések megtartását

Temesvár, június 1.

A Magyar Párt bánsági központja rendezésében a temesmegyei magyarpárti tagozatok most tartják évi közgyűléseiket amelyeken megejtik az új vezetőségek választását is. Eddig már tizenhat bánsági községben folytak le ezek a közgyűlések és pedig a legteljesebb rendben. — Most vasárnapra Omor, Dézsánfalva, Detta és Bánlak községekben voltak kitűzve ilyen közgyűlések.

Ezek azonban váratlanul elmaradtak, mert a vármegyei prefektúra az utolsó pillanatban megtagadta az engedélyt.

Az indokolás szerint az ujszentesi magyarpárti közgyűlésen mondott beszédben az állam és a társadalmi rend és béke elleni eszméket hangoztattak. A jelentést erről a beszédéről a vármegyei prefektúrához az ujszentesi csendőrség tette.

A Magyar Párt temesvári központja részéről a következő felvilágosítást adták:

— A párt ujszentesi közgyűlésén a csendőrség nem is volt jelen. A közgyű-

lésnek már régen vége volt és a temesvári kiküldöttek már éppen autóbá akartak szállni, hogy visszatérjenek Temesvárra, amikor megjelent egy csendőr és közölte, hogy a csendőrmester kérdezteti, volt-e a gyűlésre engedély. Megmutatták neki a prefektúra engedélyét, mire feljegyezte annak számát és eltávozott. Ujszentesi magyarok napok mulva jelentették, hogy

a csendőrség házról-házra jár, összeírja azokat, akik a közgyűlésen résztvettek, kérdezősködnek, hogy kik voltak a közgyűlésen Temesvárról és mit beszéltek.

A közgyűlésen részt vett néhány román gazda is, akik kíváncsiak voltak a konverzációs törvény ismertetésére, ami szintén a közgyűlés tárgysorozatán szerepelt. A csendőrök ezeket is kikérdezték, mit beszéltek a temesvári delegátusok. Az így kapott felvilágosítások alapján tett a csendőrmester jelentést arról, hogy Pál György dr. lázított.

Mégis különös, hogy az ujszentesi csendőrmester olyan beszédre tesz pontos jelentést, amelyet nem is hallott. Ezzel olyan precedenst teremtett, aminek még különös következményei lehetnek a kisebbségek részére.

Uj könyvet irt gróf Károlyi Imre

9 szükségrendelet kiadását és
árdiktátor kinevezését ajánlja

Budapest, június 1.

Nagy feltűnést keltett annakidején, hogy egy magyar arisztokrata, gróf Károlyi Imre, „A kapitalista világrend válsága“ címmel könyvet irt, amelyben meg lehetősön súlyos következtetéseket vont le a mai gazdasági helyzetből. Károlyi most újabb könyvet adott ki „Örvény szélén“ címmel és ebben a speciális magyar bajokkal és azoknak orvoslási lehetőségeivel foglalkozik. Az arisztokrata szerző azt ajánlja, hogy egy rendeletkomplexum kellene kibocsátani, amely kilenc pontból állana. Tulajdonképpen kilenc szükségrendeletről van szó. A rendeletkomplexum végrehajtására egy széles hatáskörrel felruházott árdiktátor kinevezését ajánlja, hasonlóképpen Németországhoz, ahol a kormány ezt már egyszer megtette. Végül bőven foglalkozik a könyv politikai kérdésekkel és a világ jelenlegi gazdasági helyzetével. Károlyi azal a jóslással fejezi be könyvét, hogy az összes művelt nemzetek előbb vagy utóbb örvénybe kerülnek, ha a dolgok így folytatódnak tovább.

Érdekes új lakástörvény Csehszlovákiában

Prága, június hó 1.

A cseh lapok jelentése szerint a politikai miniszterek már megegyeztek a lakástörvény fontosabb rendelkezései felett, úgy, hogy a javaslatot rövidesen a parlament elé terjesztik. A törvényjavaslat junktimban van a mezőgazdasági hi telekről szóló javaslattal.

Az új lakástörvény fontosabb rendelkezései a következők: Az öt szobás lakásokra nézve a lakóvédelem 1933 január 1-én megszűnik. 1934 január 1-ével további lakásokat is kivesszük a lakóvédelem alól és 1946 január 1-ével a lakóvédelem a szociálisan gyenge csoportokai illetőleg is megszűnik.

A lakbérélemelés 1933 január 1-ével lép életbe és pedig az 1914 évi alaphár 4 százalékkal, de csak bizonyos jövedelemmel bíró lakókra nézve. A lakbérélemelés nem vonatkozik olyan személyekre, kiknek 20.000 koronánál kevesebb jövedelmük van, olyan két személyből álló családokra, amelynek együtt 25.000 koronánál nem nagyobb a jövedelmük, olyan három személyes családokra, amelynek 30 ezer koronánál nem nagyobb a jövedelmük, olyan négy személyre, akiknek jövedelmük nem haladja meg a 35.000 koronát és több személyre, ha összes jövedelmük nem haladja meg a 40.000 koronát. 1936 január 1-én további lakbérélemelés lép életbe.

A lakásalapot, melyet ennek a törvénynek keretében létesítenek és melyet kis lakások építésére fordítanak, amivel viszont a munkanélküliség csökkentéséhez akarnak hozzájárulni — kétféle bevétel forrásból fogják tolni. Az egyik bevétel forrás a háztulajdonosok által fizetendő összeg lesz. A háztulajdonos akkor köteles az alaphoz hozzájárulni a lakbérélemelésből, ha ez a lakbérélemelés meghaladja a háboru előtti bér négyszeresét. A befizetett összegeknek egy része azoknak a háztulajdonosoknak a javára fog szolgálni, akik a lakbéréket nem emelhetik és akiknek a lakbérékből származó jövedelmük nem haladja meg a háboru előtti jövedelem háromszorosát. A lakásalapot másrészt a kormány egyéb bevételeiből fogják létrehozni.

— Időjárásjelentés. Budapestről jelentik: A Meteorológiai Intézet jelentése szerint várhatóan idő, nyugati légáramlás, helyenként eső várható.

UJABB

BUTOR-ÁRREDUKCIÓ

SZÉKELY és RÉTI BUTOR- GYÁRÁBAN

BRASSÓ * BUKAREST * MAROSVÁSÁRHELY

KACKES SÜTEMÉNY KÉRJEN MINDENÜTT VEKNI KENYÉR

Astra (Apolló) Mozdó

BRASSÓ.
Telefon 546.

Szerdán utoljára fut:

„SCHATTEN DER MANEGE“

A POROND ÁRNYÉKÁBAN, Ciane Haid főszereplővel.

Június 2-től kezdve látható egy rendkívül érdekes film:

„SERGENT X“

A főszerepekben: IVAN MOSJOUKINE, Trude v. Molo és Peter Voss.

A szünetben: „SHERRIER“, a gummiember.

A város és a falu

Írta: Tanódy Endre

A napokban ugyanezen lapban finomra csiszolt gondolatok jelentek meg Halász kollégáinktól, a városi lakosság teljes tönkremeneteléről. Szomorú, de hasznos igazságok, mert hiszen azzal, hogy meg nem történtek, még meg nem történtnek nyilvánítjuk az összeomlást, vagy pedig átmeneti kellemetlenségként kezeljük, nem változtattuk meg a valóságot és a rosszul alkalmazott reménykedés egyike a legveszedelmesebb lelki orvosságoknak.

De ez a helyzetkép szembe volt állítva a falusi lakosság állítólag rózsásabb viszonyával és be volt keretezve egy tantételbe, amely körülbelül így hangzott: keleti agrárországokban, mint Románia, a városok pusztulásra vannak szánva, mert ezekben az országokban az állam csak a mezőgazdaságot támogatja. És ezt követte a konkluzió, arról, hogy a szegény, árva városi elemek elsenyvednek ott, ahol a mezőgazdaság az állam pártfogásával még mindig lábban maradhat.

Mindenekelőtt néhány soros megállapítás a legközelebbi mult gazdaság-történelméből.

Mikor az 1920-as évek nagy árkonjunktúrájában a mezőgazdaságnak alkalmá lett volna a sovány esztendőkre tartalékolni, akkor a kiviteli illetékek rabló rendszerével az állam — a keleti gazda állítólagos védőszentje, — a nagy árak egyharmadát, sőt néha a felet is egyszerűen elkobozta. Egy vagon buza világpiaci ára kilencszáz lej volt, de abból le kellett adni háromszázötven lejt, kiviteli illetékért. Egy ökörért nyolcezer lejt, egy disznóért — mond és ird — kétezer lejt kiviteli illetéket kellett fizetni és ebben az arányban mindenért. Ez olyan burkolt adózás volt, hogy három-négy éven át minden paraszt és minden birtokos elfizetett annyit, amennyit a földje ma távolról sem ér meg. Ez volt az állami pártfogás.

Azután jött a stabilizáció és defláció. Ennek a pusztító hatásai különbözőképpen nyilvánultak meg az egyes termelési ágakban és pedig a különbség az volt, hogy a mezőgazdasági cikkekben háromszor, sőt négyszer akkora arányban és ütemben estek az árak és értékek, mint minden más területén a termelésnek. A buza egyenyedére esett alá és a békébeli árak csak hetven százalékát teszi. Az állatárak a legmagasabb árak egyharmadára zuhantak alá és ha a stabilizáció és a defláció után a gazda mérleget állít föl és számba veszi az adósságait, amelyeket ebben a rapid zuhanásban kénytelen volt halmozni és harminc százalékos kamatokkal megkésztetve, akkor leolvashatja, hogy egész vagyont elvesztette. Csak annak a törpe hányadvánknak van valamije, amelynek semmi adóssága sincsen.

És ezután érdekes megfigyelni, hogy aránylag milyen hangtalanul és némán bukkott el az ország nyolcvan százaléka és milyen hatalmas érzelmi, értelmi és egyéb melkőzésekkel kísérik a huszszázalékos tönkremenetelt, ami a mezőgazdaság összeomlásának csak természetes következménye.

Mondták és írták, tagadhatatlanul szépen megmondták és megírták, hogy a mezőgazdaság pusztulóban van, de hol volt ennek a zengése és hangsúlya attól a hatalmasan instrumentált szimfóniától, amely most sirjához kíséri a hitelt, ipart és kereskedelmet. Ez a mai nagy idők igazi karakterisztikuma, hogy a mezőgazdaság tenger haldokolva pihog és az ipari és kereskedelmi patak harsogva zuhan alá, ugyanabba a holt tengerbe. A gazdasági élet dominánsa ma a forgalmi szektor, mert a forgalom halálos megbetegedése okozta a mezőgazdaság kifosztását is. De a mezőgazdasági felület túl nagy és túl szervezetlen ahhoz, hogy fájdalmi és nyögései összehúzódnak és hanghoz jussanak.

A mezőgazdaságnál csak temetésekor vették észre, hogy meghalt. A konverzió ez a temetés. Amiről azt hiszik, hogy ujjaszülétek, az majdonképpen a „beillat halál” megállapítása, mint rendőrvosi jelentésekben mondják. Feltámadás? Feltámadás, időleges feltámadás még lehetséges. Ha csakugyan végre hajthatják a konverziót akkor az idej terméshősiégeből a gazda még huzhatja egy ideig. De csak rövid ideig. Mert a feltámadott mezőgazdasággal feltámad a szervi betegsége is, amelyben elpusztult. A napokban írja meg a „Manchester Guardian”, Európa legfelvilágosultabb és legbátrabb kapitalista lapja, hogy a keleteurópai mezőgazdaságot még a dunai konföderáció sem éleszthette volna föl, mert az amerikai és kanadai kapitalizmus és az orosz kollektivistikus tömegtermeléssel nem tud versenyezni. Egy métermázsza buzának állítólag már csak százhusz lejt az előállítás költsége ezekben a buzagyárakban és akkor már nincs mit kérni tovább. Az eredmény kész és világos. Ez a kétszerkettő.

Bizonyára vannak magyarázatok, — magyarázatok mindig vannak, — hogy miért elviselhetőbb a falu esője, mint a városé. A falusi ember csakugyan megmarad a magáéban és legfőbb törvénye van mit ennie, míg a tönkrement városi kiröpül a semmiségbe, a világűrbe, mint egy leszakadt meteor és csakugyan előtte áll a lehetőség, hogy bár ma evett, holnap nem fog enni sem. De efelől még mindig áll, hogy milyen elhagyott és segítettlenül, sem önmagá, sem mások által nem támogatva, nem sajnálva és meg nem értve került az ország ötönegyede abba a helyzetbe, ahonnan szép és biztos kilátás nyílik a nagyszerű halálra.

JUNIUS

Hoover ijesztő beszéde

Mindenfelé a katasztróla veti előre árnyékát

Washington, június 1.

Hoover elnök tegnap nagy beszédet mondott a képviselőházban és bejelentette, hogy

az aranytartalék állandóan csökken.

Kérte az eladási adó megszavazását. Beszédét azzal fejezte be, hogy

a helyzet az egész világon rendkívül kiéleződött és mindenfelé a katasztrófa veti elő árnyékát.

Hoover kezében, mialatt beszélt, reszelt a papír, soha nem látták ennyire felindulni. A képviselőház ezután szavazás alá vette az eladási adót és azt szó többséggel visszautasította.

Két arzénos asszonyt ítéltek halálra

A vésztoi riválisok is akasztólán fejezik be életüket

Budapest, június 1.

Emlékeztet, hogy a tiszazugi arzénmérgezések kitudódásával egyidejűleg Vészton is felmerült hasonló vád Szabó Istvánné és Tóth Kálmánné ottani parasztasszonyok ellen, akikről azután be is bizonyosodott, hogy férjüket ugyancsak arzénos légyapírral tették el láb alól. A vizsgálat folyamán egész rémregény bontakozott ki. Tóth Kálmán öreg ember volt és fiatal, huszonhétéves felesége beleszeretett a község baptista papjába, Olajos Károlyba, akinek elmondotta, hogy megöli a férjét, csak hogy hozzámelessen feleségül. Olajos az elvetemedett terv hallatára kidobta lakásáról a fiatal asszonyt és azután nem is találkozott többet vele, Szabó Istvánné lett a szeretője. Rövid idő múlva szinte egyszerre meghalt mindkét ember, Szabó is és Tóth is. A baptista gyülekezet ezután kényszerítette Olajost arra, hogy özvegy Szabó

Istvánnét vegye feleségül, ami meg is történt. A szolnoki arzénos esetek terelték a gyanút a vésztoi két fiatalasszonyra, az elhagyott és az új szeretőre, akik kihallgatásuk alkalmával lassanként meg is törték és mindketten bevallották, hogy férjüket meggyilkolták. Elrendelték a boncolást és úgy Szabó, mint Tóth testében megtalálták az arzénnyomokat. A törvényszék első fokon Szabónét kötéláltali halálra ítélte, míg Tóthnét, akiről nem tudták bizonyítani, hogy férjének ő adta-e be az arzént, felmentették. A szegedi Tábla helybenhagyta Szabóné halálbüntetését, de Tóthnét is elítélte, életfogytiglani fegyházra. A Kuri kedden mondta ki az utolsó szót a vésztoi asszonyok ügyében és

mindkét asszonyt kötéláltali halálra ítélte.

Ezzel befejeződött Magyarországon az utolsó arzénos bűnper.

Érdekes angol hang Románia pénzügyi helyzetéről

Miért nem ajánlott Rist kölcsönt Románia részére

London, június 1.

A „Financial News” című lap érdekes cikket közöl arról, hogy miért nem kaphat Románia francia kölcsönt. A lap szerint Rist maga sem ajánlotta, hogy újabb kölcsön adassék Romániának.

Ez érthető is, hiszen Románia nem nagyon lelkesedett a Tardieu-tervért, Franciaország viszont csak a tervezet föltétlen elfogadása esetén hajlandó kölcsönözni, mert egyébként nem látja a biztosítékokat arra, hogy az adós állam gazdasági viszonyai kellőképpen megjavulnának.

A „Financial News” szerint az igazi

oka ennek a fordulatnak az, hogy Franciaország késnek mutatkozott Angliával együtt Ausztriát és Magyarországot is megsegíteni, ha a Tardieu-terv megvalósításra kerül. Ezzel szemben azonban azt várta, hogy az Ausztriának és Magyarországnak adandó 5 millió font kölcsönben való részvétele mellett Anglia hajlandó lesz kétszer ekkora kölcsönhöz hozzájárulni a kisanant részére.

Románia idegenkedése a Tardieu-tervtől az a lehetőséget rontotta el s emiatt van az, hogy maga Rist sem ajánlotta a kölcsönt.

A magyar miniszterelnök tegnap vacsorán látta vendégül a romániai orvosokat

Ripka főpolgármester beszéde a betegek és orvosok nemzetköziségéről

Budapest, június 1.

Vicol orvostábornok vezetésével a romániai orvosok kedden délelőtt megköszorúzták a hősök emlékművét, majd utána meglátogatták gróf Károlyi Gyula miniszterelnököt, Ripka Ferenc főpolgármestert, Sipőcz polgármestert és József Ferenc dr. királyi herceget.

A látogatások után a romániai orvosok a Széchenyi-fürdőhöz vonultak, amelyet

minden részletében megtekintettek, ezután közös ebédet vettek részt, anélkül Ripka Ferenc, Budapest főpolgármestere, terjedelmes és rendkívül meleghangú tőszot mondott. Hangoztatta, hogy a tudomány gazdag elméletén kívül hasonlóan fontosak az élettől összefüggő gyakorlati vonatkozások. A betegek bizonyos szempontból nemzetköziek, aminthogy az orvosok is azok. Egy-egy új gyógyjelzés lehet valamely orvos vagy nemzet dicső-

A holt falu temetőn haldoklik a város. Az elsőbbség tehát a falu, de azért, mert előbb adatot meg nékie a tönkremenetelt. És a város pusztulása utánpusztulás, mert a keleti agrárországokban a falu a kereskedő városokat saját véréből táplálta mindig és a város kereskedett azzal, amit a falu termelt.

Az a szélső agrárius, látszólag primitív gazdasági felfogás, hogy a falu termel és a város ebből a termelésből él, a keleti országokban nagyrészen igaz, mert, ahol nincsen komoly méretű ipar, ott a városban nincsen közvetlenül produkáló munka. A város tehát abban megy most tönkre, hogy előbb a kitarója vesztette el mindenét.

Ennek a vitának van értéke és haszna azért, mert kiderül belőle, hogy nálunk mindenkinek, és így a közvetlenül érdekelt városi rétegnek is első érdeke az, hogy a falu sorsát megszervezzék arra az időre, míg versenykép-telenül vergődik és racionalizálatlanul küzd a leküzdhetetlen ellen. Valahogy mindig kell

lennie, és természetes, hogy „halál” és „pusztulás” csak tájékoztató és érzékeltető hasonlatok, mert a valóságban tovább élünk, hol rosszul, hol rosszabbul, sőt az anarkiában mindig akadnak föltek, ahol vigan lakmároz-zák a hullákat. A mezőgazdaság sok okból szervezhetetlen és tehetetlen. A gazdasági harcban a városhoz képest és főként a város-sal szemben, mindig alul marad. A városnak meg kell tehát értenie, hogy saját érdekében a falut kell értelemmel és intézménnyel megsegíteni, mert, ha tovább züllik, akkor fellázad. A városnak kellene megértenie, hogy nagyon olcsó és kétes értékű siker, a szervezeten és pénztelen, legfőbbször tudatlan és tájékoztatlan falusi embertől olcsón vásárolni és neki drágán eladni, uzsorára hitelezni és mindenből kiforgatni, hogy ezeknek a siker-eknek az eredménye részben, hogy előbb a város kiforgatta a falut és azután felfordult ő maga is. Az olcsó élelmiszer, — úgy látszik, — közgazdaságilag mérgező hatású. Az olcsó buza és az olcsó hus ártott meg a város

sége, az eredménye azonban az egész emberiségé.

Az igazi orvos lehet jó hazafi, egyben a nemzetközi megértés embere is kell hogy legyen.

Ezután egyszerű, keresetlen szavakkal felhívta Románia megjelent orvosainak figyelmét a Budapesten található gyógyfürdőkre és megkérte az orvosokat, vigyék magukkal azt a tudatot, hogy Budapest többet produkált, mint amennyit róla tudnak.

Este gróf Károlyi Gyula miniszterelnök látta vendégül vacsorán a romániai orvosokat, Grigorcea budapesti román követet és a követség magasrangú tisztviselőit.

Öngyilkosságok napja Marosmegyében

Marosvásárhely, június 1.

A keddi nap az öngyilkosságok napja volt Marosvásárhelyen. A néhány hónappal ezelőtt megkezdődött öngyilkossági járvány ugy látszik, tovább szedi áldozatait.

Gráf Paulina hatvanhétéves nyugdíjas asszony, aki hónapok óta nem kapta már meg járandóságát és emiatt a legnagyobb nyomorban tengődött, a turbinánál a Marosba vetette magát. Tettét szerencsére idejekorán észrevette Cucuta János törzsszermester, aki ruhástól utánaugrott és kimentette.

Ugyancsak a turbinánál próbált megválni az élettől a tizenhétéves B. Anna, mielőtt azonban elmerült volna a folyóban, ezt az öngyilkosságot is észrevették. Ok: szerelmi bánat és nyomor.

Két halalos kimeneteli öngyilkosság történt a megyében. Kapos János mezővárosi hetven-nyelceves gazda a mestergerendára kötötte fel magát és mire tettét felfedezték, már kiszüszvedett.

Maroscerse községben Calmutiu János harminchétes gazda akasztotta fel magát. Ez is meghalt. Tettét családi viszálykodás miatt követte el.

Mégis megalakul a temesvári munkanélküliek egységsfrontja

Temesvár, június 1.

A temesvári munkanélküliek egységsfrontja — amelynek előkészületeiről már beszámoltunk — ugylátszik mégis létrejön. A többi irányokhoz tartozó munkanélküliek vasárnap gyűléseket fognak tartani, amelyen vázolni fogják az összefogás szükségességét, egyidejűleg pedig alkalmi lapot jelentetnek meg és ebben ugyancsak a szolidarizálás gondolatát kívánják propagálni.

Tegnap egyébként a kereskedelmi alkalmazottak tartottak viharos gyűlést, amelyen tiltakoztak a záróra túllépések ellen. Többen felpanaszolták, hogy egyes temesvári üzletek reggel hatkor nyitnak és este kilencórákor huzzák le a rollót. Azok a kereskedések pedig, akik a piac közelében vannak, kedden, pénteken és szombaton mindössze napi egy-óra bocsátják haza alkalmazottaikat. A gyűlés elhatározta, hogy orvoslást kér az illetékes hatóságoktól.

Ma egyébként munkásügyet tárgyaltak a temesvári törvényeszek is, ahol Bíró Géza és Scheibling Rezső munkásvezérek a Dolgozók Naptárának terjesztésével vádoltan állottak a bíróság előtt. Mindkettőjüket felmentették, azzal az indokolással, hogy az ügyesség a naptárakat idejekorán elkobozta és így a vádlottak nem is követhették el a terhükre rótt bűncselekményt.

— ELŐFIZETŐINK kísérjük figyelemmel a címkéjükön feltüntetett lejáratot. A lap zavartalan expedálása érdekében gondoskodjanak idejében a lejárt előfizetés megújításáról s ha akár póstán, akár megbízottunk után megújították az előfizetést, figyeljék meg, hogy 8 napon belül az új lejárat szerepel-e a címkén.

közgazdaságának, és addig nyert a város a falu, míg végre ő is mindent elvesztett.

Lehet, hogy ez külsőleg és első tekintetre ugyanugy hangzik, ahogy háboru előtt a legreakciósabb agráriusok beszéltek, azzal az egy különbséggel, hogy akkor a föld a néhány kezén volt, míg ma a tömegek kezén van. Ami akkor „pro domo” volt, az ma már „pro patria” lett, és az agrárdemokrácia van olyan, mint a nem agrár demokrácia. Ha már a történelmi szenvedély és a vezető osztályok százados mulasztásai előidéztek azt, hogy ép akkor morzsolódott szét a föld, mikor tömörülnie kellett volna gazdaságttechnikai okokból, akkor legalább ismerjük be, hogy a nagypiacon visszaszadtunk a paraszttól azt, a mit a földosztás utánadtunk neki, és, hogy az így kialakult helyzetben vissza kell őt segíteni, hogy tovább dolgozhasson.

Jó ezt tudni aratás előtt, és jó tudni, hogy ugyanazt kétszer elvenni nem lehet. Még a földet is csak egyszer lehet visszavenni. Ez is kétszerkettő.

Jön: Operabál

az idény legszebb és legjobb filmje

Díjtalan felvilágosítás a konverziós ügyekben

A B. L. konverziós rovata

Brassó, június 1.

A konverzió sötét hajója kiuszott a nagy vizekre, ahol a magas hullámok verik. A külföld és a tőke egyesült erői viharzanak ellene, és most válik még csak el, hogy miként állja meg a vihart és mi marad meg belőle?

Valami mindenesetre megmarad, mert amennyi ismeretes a Rist jelentéséből, az csak a Nemzeti Bank védelmét követeli, és így az adósok felé még mindig hatályban maradhatnak a törvény alapvető rendelkezései.

Ezek a rendelkezések a lakosság nyolcvan százalékát érdeklik és csak a földreform hasonlítható méretűre és jelentőségére ehhez a törvényhez és hatásaihoz. Az érdekelt lakosság egészében tájékozatlan. Ellentétes érdekek kíváncsiak a törvény terjesztik el a törvény intézkedéseit és a vitás kérdések magyarázatát, és elgondolható, hogy mi alakul ki ebből a földmives és birtokos osztály fejében, mikor még szakembernek is feladat egy egészen új és forradalmi elvekre alapított, ravaszul megfogalmazott törvényt megtanulni és megérteni.

Az egyesületek és pártok adnak felvilágosításokat, de nincsenek erre a célra kiépített szerveik. Amit tőlük hallanak az érdekelt gazdák, az elhomályosodik és megzavarodik az ellentétes érdekű tájékoztatások után. Érezzük, hogy valamire még szükség van, állandó és elfogulatlan felvilágosításra és pedig nem csak nagy általánosságban, mikor kimennek a gazdák közé és magyarázzák nekik a törvényt, hanem akkor, mikor az eset felmerül, mikor az adós, vagy a hitelező a valóságos esettel a gyakorlatban szembe kerül és nem tudja, hogy mitévő legyen?

Ezért a B. L. olvasói számára konverziós rovatot nyitunk, amelyben minden felmerülő és hozzánk intézett kérdésre válaszolunk. Megmondjuk, hogy elintézhető-e a kérdés minden segítség nélkül, vagy pedig kell-e az érdekeltnek ügyvédhez fordulni?

Mikor a B. L. olvasónak olyan széles felületét érdeklő kérdésszerű van szó, érezzük, hogy ott kell állanunk és lehetőség szerint segítenünk kell.

A konverziós rovatot lapunk belső munkatársa, dr. Tanódy Endre vezeti, aki kezdetűl fogva behatóan foglalkozott a konverziós törvényalkotással és annak egyik legalaposabb ismerője.

A kérdéseket vagy közvetlenül a B. L. szerkesztőségéhez Brassóba, vagy pedig a rovatvezető címére: dr. Tanódy Endre Satumare kell beküldeni és a válasz a legközelebbi lapszámunkban megjön.

A felvilágosításokat természetesen díjtalanul adjuk.

TRAGIKUS AMERIKAI TÖRTÉNET

Egy ember, akiről már tudják, hogy ártatlan, de mégsem akarják a börtönből kiengedni

Egy 16 éves botrány, aminek nem tudnak végetvetni

Newyork, június 1

Az európai sajtó, amely minden nap hasábként foglalkozott a Lindbergh-bébi elrablásával, nagyon ritkán teszi szövé a Thomas Mooney-ügyet. Pedig százhusz millió amerikai, akit magával sodort egy új szenvedély, kész knock-outolni egy mást egy aggasztóan becsülete miatt, aki jelenleg a kaliforniai Saint Quentin-fegyházban haldoklik. Az ügy nem újkeletű: a „botrány” tizenhat éve tart. De minél jobban mulik az idő, annál hatalmasabb méreteket ölt a Mooney körüli vihar. Kalifornia kormányzója a minap negyedszer utasította el az elítélt kegyelmi kérvényét és ezzel a cselekedetével szaporította a per revíziójának híveit.

Bomba a gyalogjárón.

1916 július havában Amerika még nem határozta el magát, hogy résztvesz a háborúban, de az országban nagy izgatottság és lelkes entente-barátság uralkodott. A lakosság józanabb része beérte azzal, hogy hadiszert szállít és hitelez a franciáknak és angoloknak, de a tüzebb véreket mód nélkül felháborította Belgium semlegességének megsértése, napirenden voltak a tüntető felvonulások, a padlásról és az öszerestől előkerültek az ócska uniformisok, amelyek még tanui voltak a szabadságharcnak, meg a polgárháborúnak és a jámbor polgárok zeneszó mellett rázták öklüket a németek felé. A szocialista munkásság azonban nem osztotta a polgárok lelkesedését és jóindulat nélkül szemlélte a felvonulásokat. Nem is annyira a marxi szellem fűtötte őket, hanem sokkal inkább angolszász békemiszticizmus. 1916 július 22-én San Franciscóban nagy felvonulást rendeztek a Market Streeten. ami a san franciscói Broadway. A felvonulás szervezői előtte való nap fenyegető leveleket kaptak, amelyekre azonban ügyet sem vetettek. Két óra hat perckor a tüntető menet megérkezett a Stuart Street sarkára. Ekkor borzalmas szerencsétlenség történt.

Egy bomba, amelyet a gyalogjárón helyeztek el, felrobbant. Tíz ember szörnyethalt, ötven megsebesült.

A katasztrófa pillanatában a nyomozást semmiféle tanuvalomás se támogatta. — Néhány nappal később azonban a rendőrség letartóztatta Thomas Mooney munkásvezért, aki már több hangos és indulatos nyilatkozatot tett a háborús uszítás ellen. Mikor Mooney megjelent a bíróság előtt, a vizsgálat egy lépést sem tett előre. De egész Kaliforniában leirhatatlan felháborodás uralkodott a merénylet ellen. A vádlott előlétele politikai szempontból gyanús volt, négy súlyosan terhelt tanu vallott ellene.

Mooneyt kötél általi halálra ítélték.

Hogy a törvényes határidőn belül nem végezték ki, azt annak köszönhette, hogy Wilson elnök közbenjárt az érdekében

Kalifornia kormányzójánál és büntetését életfogytiglani börtönré enyhítették.

Fénykép, mint tanu.

De a hatalmas mozgalom, amely egymásra uszította az Egyesült Államok polgárait, csak a háború másnapján született meg. Az „eszmé” hívei félelmesen szaporodtak. Nem lehet tagadni, hogy Mooney elítélése csakugyan sok szempontból megtámadható volt. Amint mondtuk, a terhelt tanuk szám szerint négyen voltak. Mindenekelőtt két asszony, Mrs. Mellie Edan és a leánya azt állították, hogy jóllehet a katasztrófa pillanatában nem tartózkodtak a helyszínen, tisztán és kétséget kizáró bizonyossággal látták Mooneyt a katasztrófa helyén, hogy a katasztrófa után, azt válasszák, hogy „asztrális testük” segítségével. Egy ilyen tanuvalomás nevetőöröket idézne elő minden európai bíróság tárgyalótermében. De Amerikában minden lehetséges: a más világ és az okkult erők ott belejátszanak a mindennapi életbe.

A harmadik terhelt tanu, egy éttermi pincér azt állította, hogy néhány perccel két óra előtt látta Mooneyt a Stuart Street sarkán. Vele szemben áll egy műkedvelő fotografus dokumentuma, aki a Stuart-Street-től három kilométernyire távolságban lefotografálta a körmenetre várakozó tömeget, amelyben nagytűűveg segítségével tisztán fel lehetett ismerni Thomas Mooneyt.

A negyedik tanu, egy Frank Oxman nevű mészároslegény teljes határozott-

Jön: Opernredoute

a német filmek büszkesége.

Halmiban két hét alatt két bank kéri birói likvidációt

Másiélmillió lej vagyon-teleselet mutat ki a halmi Egyesült Bank és mégsem bírja tovább

Halmi, június 1.

Mintegy két héttel ezelőtt jelentette a B. L., hogy a Halmi Takarékpénztár, ennek a cseh — román határon fekvő határvárosnak, jelentős és vezető pénzintézete, a birói kényszerlikvidáció megindítását kérte. Most a másik halmi pénzintézet, az Egyesült Bank is birói kényszerlikvidációt kért.

Egyik bank sem ugynevezett „nagy pénzintézet”, hanem vidéki hitelintézet és mégis érdekes mindkét eset, mert beváltat abba, hogy néhány hónap alatt hogyan omlanak össze nemcsak a vidéki bankok, de a vidéki „gazdag” emberek is. Ezek az apró bankok,

ezek a magyar bankok is, nem találunk más kiutat, mint a Solidaritateba tömörült vidéki román bankok, akik június 21-i közgyűléseiken akarják kimondani, hogy amennyiben hitelezőik, a betétesek, nem egyezkednek, valamennyien, egy napon és egyszerre, kényszerlikvidációt kérnek.

Igy határoztak nemrég Kolozsváron a Solidaritateba tömörült vidéki és falusi bankok.

A magyar bankoknak nincs ilyen egységes állásfoglalásuk, ami azonban mit sem változtat a lényegen: egységesen kéri majd a kényszerlikvidációt.

Halmiban összesen három bank van. Két hét alatt a halmi bankból már kettő kényszerlikvidációt kért.

Mit is tehetett volna másképpen? Itt van például a halmi Egyesült Bank esete. A váltótárcája egy millió lejt tesz ki, jelzáloggal biztosított követelése egy millió 700 ezer lejt reprezentálnak. Folyószámla követeléseinek egyrésze is valószínűleg agrár-követelés. Summa summarum: mintegy három millió lejt olyan követelése van, amelynek felét el kell engedni és másik felét harminc esztendő alatt kapja meg. (Ha megkapja?)

Ezzel szemben erős két millió lejt a betétállománya. Hogyan fizessen ki két milliót valaki olyan másfélmillióból, amelyet harminc esztendő alatt kap meg?

sággal kijelentette, hogy látta Mooneyt közvetlenül a merénylet előtt a színházyen, amikor kiszállt egy automobilból. A vádlott aggodalmas arccal nézett körül, hogy nem figyel-e valaki, majd gyors mozdulattal letett egy bőröndöt a gyalogjárón. A tanúnak feltűnt a gyanús ember és feljegyezte az autó számát. Kiderült, hogy az autót Mooney egyik barátja vezette. Ez a vallomás meggyőzőnek látszott. Mooneyt halálra ítélték. Frank Oxmanról azonban kellemetlen adatok kerültek nyilvánosságra. Mindenekelőtt egy levelet találtak, amelyben a mészároslegény felszólította egyik barátját, aki vidéken lakott, hogy utazzék San Franciscoba és tanuskodjék mellette. Ő megfizeti az utját és jutalomban is részesíti. Két teljesen megbízható ember tanuvallomása szerint Oxman a kérdéses napon ki sem mozdult a ranch-ából.

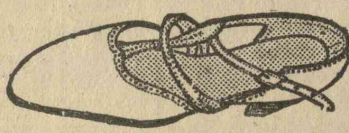
Aki nem bűnös, de szeretne az lenni.

A vád ilyenformán összeomlott, de már késő volt. Az ítéletet meghozták, a per újrafelvételéről szó sem lehetett. Csak kormányzói kegyelem menthette volna meg Mooneyt. Azóta négy kormányzója volt Kaliforniának, de mindössze az történt, hogy Wilson közbenjárására felfüggesztették a halálos ítéletet, de egyetlen kormányzó sem akadt, aki hajlandó lett volna szabadlábra helyezni az elítéltet, mert Kalifornia demokrata kormányzója, ha ragaszkodik az állásához — és melyik nem ragaszkodik? — könyörte, lenségre van kárhoztatva. Azóta másféltíz évig múlt el és ma már nem Mooney bűnösségéről vagy ártatlanságáról van szó, hanem két ellentétes politikai erő harcáról van szó. A kérdést ma már nem abból a szempontból fogalmazták meg, hogy Mooney bűnös-e vagy ártatlan, mert nem is vitás, hogy ártatlan. Most arról van szó, hogy mi biztosítja jobban a rendet és mi nyugtatja meg inkább a kedélyeket: ha Mooneyt továbbra is a börtönben tartják vagy kieresztik. Bonnyolítja az ügyet, hogy Mooney nagyon ügyvetlenül viselkedik a börtönben. Miközben ártatlanságát hangoztatja, állandóan a polgári társadalom ellen mennydörög és szótait bizonyos körökben áhitattal hallgatják. Mooney-nek nem volt része a tizenhat év előtti merényletben, de minden szavával helyesli, valósággal ünnepli a véres gaztettet. Ha nem is ő vetette a bombát, mindenesetre képes lett volna rá.

Az ügy ilyen formán majdnem megoldhatatlan. A pusztá tények szerint Mooney ártatlan. De ha szabadon bocsátják, nem lehet tudni, mi fog történni.

Bizonyítja

MOCIORNITA

gyárak cipő-készítményeinek

tartósságát és kiválóságát

a folyton növekedő vevőkör, mely szükségletét a gyár fővárosi és vidéki raktáraiból szerzi be.

Jön: A nagy Operabál

Liane Haid világsikere.

B. Andz OLDAL

— **Bezárták az utolsó temesvári zálogházat.** Temesvárról jelentik: Tegnap bezárták az utolsó temesvári zálogházat. A bezárást a tulajdonos azzal indokolta, hogy az új zálogházi törvény következtében, másfélmillió lej deficitje volna egy évben, ha „műintézetet” továbbra is nyitva tartaná. A város most közbe fog járni a zálogház érdekében a kormánytól, hogy a kamatokon kívül engedje meg a kezelési költség és a biztosítási díj felszámítását.

— **Nagyvárad hírek.** Tudósítónk jelenti: Özvegy Benzi Ferencné feljelentést tett Vajas Piroška ellen, akinek nagyobb összeget adott át, ő azonban a pénzzel együtt eltűnt. A rendőrség rátalált a gyanúsítottára, aki előadta, hogy a Lóvásártéren ismeretlen emberek rohanták meg, elkábították és a pénzt elvették tőle. Esméletlen állapotban akadtak rá később a járőrök. A rendőrség nyomoz. — **Be-ne Imre** közismert aradi zsebmetsző Nagyváradon ütötte fel a sátorfáját. A rendőrséghez már is több feljelentés érkezett az állomáson elkövetett lopások és zsebmetszések miatt. A rendőrség keresi.

— **Havonta öt tisztviselőt épít le a Temesvári Bank.** Temesvárról jelentik: A Temesvári Bank Takarékpénztár június elsőjétől öt tisztviselőjének mondott fel, egyben közölte, hogy a következő négy hónap alatt minden elsején további öt-öt tisztviselőnek mond fel. Ilyenformán a következő öt hónap alatt huszonöt tisztviselőt épít le a pénzintézet.

— **Két öngyilkosság Temesváron.** Temesvárról jelentik: Tegnap két öngyilkosság történt a városban. Az egyiket Botz Lajos 5-ös vadászrezdébeli közkatona követte el, aki közödát ivott. Haldokolva szállították a kórházba. A másik öngyilkosság áldozata Vorojan Johanna, a

„Kalla”-halgár feltűnően szép tizenkilencéves munkásnője, aki szerelmi bánatában harminc darab aszpírint vett be. Ez is élet-halál között lebeg.

— **Unitárius püspöki látogatás Tordán és Torda-megyében.** Tudósítónk jelenti: Boros György dr. unitárius püspök, aki hivatalos látogatást tett az aranyosszéki községekben, május 29-én Tordán is látogatást tett. Vasárnap reggel a gimnázium nagytermében egyházi gyűlés volt, amelyen a püspök elnökölt, majd ünnepélyes istentisztelet volt, amelyen Boros püspök imát és áldást mondott. Utána pedig fogadta a tisztelgő küldötteket. Délben Torda magyar társadalmi bankettet rendezett a püspök tiszteletére. Délután 6 órakor Boros püspök az unitárius leányegylet vendége volt, és végighallgatta az előadás műsorát. Másnap, hétfőn délután Boros püspök és kísérete az előre megállapított program szerint tovább utazott a vármegye többi unitárius egyházközségeinek meglátogatására.

— **UTMUTATÓ. A KETTŐS KÖNYVVII.** TEL gyors és könnyű elsajátítására. Nincs többé könyvelési nehézség, mindenre kész minta, a legújabb törvények előírásai figyelmeztet. Kiseb kereskedelmi és ipari vállalatoknak nélkülözhetetlen. Ára 30 lej. Vidékiek pénzben, vagy bélyegben küldjenek be 35 lejt és postafordultával megkapják a könyvet.

— **TOMCSA SÁNDOR VIDÁM ESTJE SZÉKELYUDVARHELYEN.** Tomcsa Sándor rajzoló művész és az erdélyi irodalom speciális zamatú humoristája, Székelyudvarhelyen, május 30-án, egy vidám-est keretében mutatkozott be a legteljesebb sikerrel. Az est első részében Udvarhely műkedvelői Tomcsának: „A nagy eset” c. egyfelvonásosjátékát adták elő. A darab egy nagy színész és egy kis

színész találkozásával kapcsolatban nemcsak humort, szívet és meleget, hanem mélységet is nyújt. A darab főszerepeit Ferenczy Böske és Beldovits Emil vitték teljes sikerre és alakításuk, — melyben rendkívüli rátermettség, tehetség, szív és melegség volt, — már nem műkedvelés volt, hanem művészet. A műsor további részét Tomcsa Sándor karrikatúrákkal illusztrált aktuális konferánssza töltötte ki, melyet a közönség szűnni nem akaró tapsal és kacagással kísért. Tomcsa a darabban és műsorával Erdély nagyobb városaiba — így Brassóba is ellátogat.

A tordai gázháboru mellékhatása

Torda, június 1.

A tordai közkórház és a Sonametan-gáztársaság háboruja még mindig nem ért véget. Beszámoltunk arról, hogy a gáztársaság lezáratta a kórház gázvezetékét, nem törődve azzal, hogy a betegek százainak gyógyulási lehetőségeit akadályozza meg ezzel a lépéssel. A gáztársaság azonban teljesen biztos akar lenni a dolgában és hogy a kórházat alaposan megfossza a gáztól, a kórház közelében elhúzódtó utcai gázvezetékét is lezáratta két helyen.

Ennek az intézkedésnek aztán az lett a következménye, hogy több magánház is gáz nélkül maradt. Az elvakult gáztársaság nem vette figyelembe, hogy a kórház ellen folytatott hadjáratában súlyos sérelmet éri a gáztól megfosztott magánosokat, akiknek semmi közük sincsen az üggyhez, másfelől pedig gázszámláikat pontosan rendezték.

A Sonametan urait azonban ezen a ponton kellemetlen meglepetés fogja érni, mert a világító és fűtőanyagot megfosz-

tott fogyasztók elhatározták, hogy pert indítanak a gáztársaság ellen és kártérítést fognak követelni az önkényes intézkedésért.

Szerkesztői üzenetek

Felvilágosítás. Román utlevelet Szovjet-országra nem kaphat. Bővebb felvilágosítást ez ügyben nem is adhatunk.

Nch. Kly. Tessék a marosvásárhelyi katonai iskolától kérni felvilágosítást, megjelölve máris a fiú korát, iskolai végzettségét, anyagi helyzetét, (fizetni fog-e, vagy ingyenes helyet kér).

Beszterce. Teljesen jogos a méltatlankodás az időnek két órával történt előbbrevitele miatt. De enyhítő körülmény, hogy valamilyen mégis csak előre kell haladni, s a kormány ezzel tényleg lefőzte az egész Európát. A mi óránk jár legelől. Ez a tudat a nyugdíjasok, kereskedők, iparosok, stb. gondjait is megnyitja. Legközelebb már négy órával, aztán huszonnégy órával teszik előre a mutatót.

Kézdivásárhely. Érdeklődni fogunk a valóban súlyos eset iránt. Dévai tudósítónkkal máris közöltük b. adatait. Utána fog nézni, s alkalmilag mi is érdeklődni fogunk Gelsen-cén.

Tartalékos tiszt. Tessék Constantinescu Atanasiu urhoz, (Brassó, Pénzügyigazgatóság-Monopol) fordulni, ő a tartalékos tisztek országos egyesülete brassói tagozatának titkára. Készséggel adja meg a kívánt információt.

S. O. S. Kimenni, sajnos, nem tudunk, de tárgyilagossá és gyors tudósítást a gyűlésről készséggel fogunk közölni. Egyébként a kiadóhivatal kéri, közölje nevét és pontos lakóhelyét, hogy előfizetése ügyét elintézhessék.

Sport

A Crişana kiverte az Universitatea csapatát az országos bajnokságból

Crişana—Universitatea 2:1 (1:0)

Kolozsvár, június 1.

Tegnap játszott le a nagyvárad és a kolozsvári kerületi bajnok az északi liga döntő mérkőzését. Nagy meglepetésre a Crişana győzelemel végzett az egyetemi csapattal szemben. Jellemző az U. nagy balszerencséjére, hogy két megítélt 11-est nem sikerült értékesíteniük. Muresán és Máté lőtték a győztes csapat góljait, a védelem súlyos hibája következtében. A vigaszgölt Sepi lőtte. Bíró: Seliceanu.

A Ferencváros túlhaladta a 100 gólt

Budapest, június 1.

Kedden délután szakadó esőben játszottak le a Ferencváros és a III. kerület labdarúgó-csapatának mérkőzését, amelyet erőteljes játékkal a Ferencváros nyert meg 3:1 gólaránnyal. Félidő 2:0.

— **Vasárnap lesz a magyar-kupa döntője.** Budapestről jelentik: A magyar-kupa döntő mérkőzését vasárnap játsza le a Ferencváros és a Hungária együttese. Az Újpest beadványban kérte az MLSZ-t, hogy szombaton rendezzék a mérkőzést és ne rontsák az Újpest—Bocskai meccs várható anyagi sikerét, azonban kérelmüket elutasították. Az Újpest valószínűleg kivonja vezető tagjait az összes hivatalos sportfórumoktól, a sérelmes határozat következtében.

Szabó Dezső: Karácsony Kolozsvárt

c. legújabb regényének ára 120 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában.

B. L. Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

A BRASSÓI LAPOK nyomdavezetőjének kiadása és értékelés nyomása, Brassóban.

Fiókiadóhivatalok: Déva, Str. Ion Creangă 2. Telefon 17. (Balogh Géza, igazgató). — Marosvásárhely, Piața Regele Ferdinand (Főter) 53. Benjámín Árpád és Bernáth Ernő.

Főmegbízott a Regát részére: Dán Mózes, Bukarest, Str. Mihai Cogălniceanu 30.

MEGBIZOTTAK. Bukarest: Dán Mózes, Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Ploesti: Grün Simon. — Dés: Oszán Kálmán (Kovács Samu-u. 8). — Kolozsvár: Neumann Ignác (Str. Dubalilor 7. volt Timár-utca). — Nagyszeben: Szigetváry László (Strada Turnului 13.). — Nagyvárad: Szabó László (Strada Constantin 2). — Szatmár: Váradi József (Str. Florescu 24). — Udvarhelymegye és Székelyudvarhely: Varró Elek (Orbán Balázs-utca 31.). — Szilágyosmilyó: Helyperin Ernő. — Temes-, Arad- és Krassószörényvármegyékre: Németh Gábor (Temesvár, IV. Bem-utca 31.). — Torda: Dénes József (Str. Regele Ferdinand 25.).

Központi szervezők pénzfelvételei jogosultsággal: Bartha Géza, Dán Mózes

HÍRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk

Most már értem a RÁDIÓT

című könyv jelent meg, mely hivatva van az amatőrök nagy táborát bevezetni a rádió technika szépségeibe, élvezetes, világos és szellemes módon. Aki elolvassa ezeket a szellemes párbeszédeteket, az igazán tökéletesen érti a rádiót. A könyvet 245 mesteri egyszerűségű és humoros rajz kíséri.

Mindenki számára nélkülözhetetlen.

Mindenki számára érthető.

Ára 88.— Lei

Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvosztályában

Brassó, Napu-utca 56—58, az udvarban.

ÉRTESÍTÉS

Miess Mihály f. é. június 1-én újból megnyitja Hosszu-utca 18. szám alatti

beszálló vendéglőjét

Kitűnő ételek, jó küküllőmenti borok, szolid kiszolgálás, mérsékelt árak.

Szíves pártfogást kér

Miess Mihály.

Budapesti Könyvnap legnagyobb szennációja

ZILAHY LAJOS:

Két fogoly

új kiadásban megjelent regénye. A 404 oldalas regény ára egész vászonkötésben

csak 90.— Lei

Kapható:

A Brassói Lapok Könyvosztályában.

Brasov—Brassó, Kapu-utca 56—58. Telefon-interurban: (szerk. és kiadóhivatal): 1—77 és 82. **București—Bukarest I,** Bulevardul Schitu Măgureanu 21. — Telefonszám 363—64.

APRÓHÍRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7.50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej. 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Június 1-től 10-ig

VESTIS

R.T.-nél

BRASSÓ, LENSOR 26

1 m. belföldi gyapju-szővet

Lei 110.—

Ugyanez 3 m. teljes hozzávalóval

Lei 550.—

Holnap folytatjuk

Elhasznált BOROTVAPENGÉBOL 2 lejtűt ujat csinálók. — Gyűjtőhely: Binder szappanüzlet Braşov, Kapu-utca 48. 18003

Madracok, szelönök, legolcsóbban szerezhetők be Gersch kárpitosnál, Brassó, Hosszu-u. 51. 17700

Kertitőmlők, tömlőmotolák, kertipadok, permetező, kellő oldatokkal, kertiszerszámok. Jul. Teutsch, műszaki áruárak-tár, Brassó, Kapu-utca 18048

Keresek 30—35 lóerejű, jó állapotú Diesel motort, azonnali vételre. Ajánlatok Pröhl Gusztáv, Zágón, Jud. Treiscaun. 18103

Ebédlő-, gyermekszoba-, konyha berendezés, zongora, szőnyegek, lusterek, szervizek, festmények, asztal-tűzhely stb. sürgősen

olcsón eladók

Brassó, Crişan-u. 27 I. em

Allást keres

Fiatall megbízható kereskedősegéd állást keres. Ajánlatokat „Jó kiszolgáló” jellegűre a brassói kiadóba. 18069

Keresek uszó-mesteri állást strand-fürdőhöz. „Megbízható” jellegűre a brassói kiadóba.

Kertészeti minden ágában jártas KERTÉSZ állást keres. Cím 18101. szám alatt a brassói kiadóban.

Allást nyer

Géplakatos, ki villanyszereléshez ért, nős, állandó alkalmazásra, azonnali belépésre kerestetik. Uzina Electrica Ciucea. Jud. Cluj. 18073

Fényképész kisasszony, copistánő kerestetik azonnalt. Carmen fényképész, Brassó, Kolostor-utca 25. 18102

Könnyű akvizícióra kerestünk helyi megbízottakat. Ajánlatok „Előleges jutalék” jellegűre a brassói kiadóba kértetnek. 18104

Vegyés

Minden minőségű butort tányos árban készítenek. Bíró Tamás asztalos, Brassó, Hosszu-utca 103. 18042

100—150.000 LEJ kölcsönt keresek, elsőrendű biztosítékra. Zeides Alfréd, Brassó, Fekete-utca 4. 18105

Elsőrendű EBÉDKOSZT 20 lejért kapható, Brassó, Fekete-utca 27. 18094

Lakás

Két nagy világos raktárhelyiség irodával, centrumban, azonnali kiadó. Cím a Br. Lakások kiadóhivatalában. 18061

Czernowitser

Morgenblatt

független demokratikus napilap.

Megjelenik kétszer naponta.

Legelterjedtebb és legolvasottabb német lap Nagyromániában.

Közjegyzőileg hitelesített példányszám.

Kitűnő hírszolgálat. — Saját tudósítók.

Európa minden fővárosában mint hirdető szerv. kiválóan alkalmas.

Elterjedtség: Nagyrománia, a csatlakozó Lengyel részek, Csehszlovákia, az összes Balkán államok és a Kelet.

Saját gazdasági rész. — Autó-, Rádió-, Sport és szépirodalmi mellékletek.

Saját utazási és fürdő mutató.

Saját nyomda.

Linotip gépszedés. — Rotációs nyomás.

Szerkesztőség és kiadó:

Cernauji, Str. Poincaré Nr. 3.